

Cirkulärnr: 2002:76
Diariernr: 2002/1735
Handläggare: Christer Hjert
Sektion/Enhet: Kommunalrättssektionen
Datum: 2002-08-28
Mottagare: Kommunledning
Rubrik: Samverkansorgan och trafik huvudman

Kommunalrättssektionen
Christer Hjert

2002-08-28

Kommunledning

Samverkansorgan och trafikhuvudman

Den 1 juli 2002 trädde lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen ikraft. Med samverkansorgan avses en kommunal beslutande församling inom ett län med särskild uppgift att svara för regionala utvecklingsfrågor i länet. Ett samverkansorgan utgörs av ett kommunalförbund där samtliga kommuner i länet är medlemmar och där även landstinget kan ingå dessutom kan Gotlands kommun vara samverkansorgan i Gotlands län. Om någon kommun begär utträde upphör kommunalförbundet att vara samverkansorgan.

Såvitt kan utläsas i lagen och dess förarbeten finns det inget som hindrar att det kommunalförbund som utgör samverkansorgan också utför andra uppgifter t.ex. fungerar som trafikhuvudman.

I lagen (1997:734) om ansvar för viss kollektiv persontrafik regleras den kollektiva persontrafiken i varje län. Av lagen framgår att det i varje län skall finnas en länstrafikansvarig och att de länstrafikansvarigas uppgifter skall handhas av en trafikhuvudman. I 4 § framgår att som huvudregel är landstinget och kommunerna i länet gemensamt länstrafikansvariga. Det finns dock en viss specialreglering som stadgar att i Gotlands län är kommunen länstrafikansvarig och i Stockholms län är landstinget länstrafikansvarig. I Stockholms län är det alltså inte möjligt att låta samverkansorganet ta över som trafikhuvudman med nuvarande lagstiftning.

I de län där landstinget och kommunerna gemensamt är länstrafikansvariga är huvudregeln att trafikhuvudmannen skall vara ett kommunalförbund. Enligt vår mening passar det väl in på samverkansorganet. Det finns emellertid ett litet problem och det är de specialregler som rör kommunalförbund som är trafikhuvudman. I 9 – 12 § lagen om ansvar för viss kollektiv persontrafik finns vissa specialregler för kommunalförbund som är trafikhuvudman. Dessa regler går i huvudsak ut på att om förbundsmedlemmarna inte kan komma överens i vissa avseenden så skall regeringen besluta i dess ställe.

Motsvarande specialreglering finns inte i lagen om samverkansorgan i länen. För att ett samverkansorgan skall kunna vara trafikhuvudman krävs således att samverkansorganet/förbundsmedlemmarna är överens i de frågor som regleras i 9 – 12 § lagen om ansvar för viss kollektiv persontrafik.

Som vi ser det kan det finnas flera fördelar med att låta samverkansorganet och trafikhuvudmannen utgöras av samma juridiska person. Deras respektive uppgifter är i hög grad regionala. Detta kan leda till bättre samordning mellan uppgifterna vilket i sin tur kan leda till ett bättre och effektivare resursutnyttjande. Exakt hur detta förhåller sig i det enskilda fallet går emellertid inte närmare att uttala sig om här.

En av fördelarna med denna lösning är att ett kommunalförbund rent juridiskt också kan utöva både beslutanderätt och utförande av de samhällsbetalda resorna.

Samverkansorgan som ägare av trafikhuvudman i aktiefbolagsform.

Som ovan nämnts är, i de län där landstinget och kommunerna gemensamt är länstrafikansvariga, huvudregeln att trafikhuvudmannen skall vara ett kommunalförbund. Är de länstrafikansvariga överens kan de istället låta ett av dem gemensamt ägt aktiefbolag (de länstrafikansvariga måste äga samtliga aktier) vara trafikhuvudman enligt 5 § lagen om ansvar för viss kollektiv persontrafik. Kopplingen mellan länstrafikansvar och aktieinnehav är således ovillkorligt. Ett samverkansorgan/kommunalförbund kan inte ta över rollen som länstrafikansvarig med nuvarande regelverk. Det är alltså inte möjligt att överlåta ägandet av ett aktiefbolag som är trafikhuvudman från kommuner/landsting till samverkansorgan/kommunalförbund.

Verksamhetsöverlåtelse

Eftersom det som ovan angivits inte är möjligt att överlåta ägandet av ett aktiefbolag som är trafikhuvudman kan som alternativ inkromet i verksamheten överlåtas i en s.k. verksamhetsöverlåtelse. Hur en eventuell verksamhetsöverlåtelse skall gå till får man bedöma från fall till fall beroende på hur verksamheten är organiserad idag. Detta är viktigt bl.a. i skattehänseende. Dessutom finns det vissa arbetsrättsliga frågor i samband med verksamhetsöverlåtelse som också måste beaktas.

Skattekonsekvenser

Vid en överlåtelse av hela verksamheten utgår i normala fall ingen moms. Om moms ändå skall utgå saknar det egentlig betydelse då samverkansorganet/kommunalförbundet ingår i det s.k. kommunkontosystemet och den vägen kan återfå ingående moms. Det rekommenderas att samråda med den lokala skattemyndigheten huruvida momsplikt uppkommer i det specifika fallet.

Ifråga om inkomstskatt så är utgångspunkten för det nedan anförda att tillgångarna i länstrafikbolaget överlåtts för skattemässiga restvärden från länstrafikbolaget till samverkansorganet/kommunalförbundet. De skattemässiga restvärdena är vanligtvis identiska med de bokförda värdena men inte alltid. En sådan överlåtelse till skattemässiga restvärden innebär att vissa tillgångar kan komma att överlätas till priser understigande marknadsvärdet. Vid en sådan situation kommer uttagsbeskattning att ske hos säljaren (länstrafikbolaget) på mellanskillnaden mellan marknadsvärdet och det skattemässiga restvärdet.

Inkomstskattemässigt har kommunalförbund i praxis skattemässigt jämförts med kommuner (RÅ 1994 ref. 92). Detta innebär att samverkansorganet/kommunalförbundet inkomstskattemässigt jämförts med en kommun.

Vid en eventuell överlåtelse är det mycket viktigt att i de specifika fallet utreda dessa frågor då de kan resultera i stora ekonomiska konsekvenser för de inblandade.

Beställningscentraler

Vad gäller frågan om beställningscentraler så håller förbundet på att undersöka frågan och vi avser att återkomma med information.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av förbundsjuristerna Christer Hjert och Joakim Eriksson, kommunalrättssektionen, skatteexperten Lars Björnsson, civilrättssektionen, utredaren Håkan Johansson, enheten för tillväxt och regional utveckling och arbetsrättschefen Göran Söderlöf, förhandlingssektionen.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Kommunalrättssektionen

Hans Ekman

Christer Hjert

